

Kérdések és válaszok az interszex állapotokkal kapcsolatban

Forrás: American Psychological Association (APA Task Force on Gender Identity, Gender Variance, and Intersex Conditions)

Mikor beszélhetünk interszex állapotról?

Interszexuális, vagy röviden interszex állapotoknak nevezzük azon fejlődési utakat, melyek a fizikai nemi jellegzetességek atipikus fejlődésével járnak. Ezek az állapotok a külső és belső nemi szervek, nemi kromoszómák vagy nemi hormonok átlagtól való eltéréseivel jelentkeznek.

Néhány példa:

- Külső nemi szervek, melyek nem oszthatóak egyértelműen férfi vagy női nemi szervekként
- A nemzőszervek hiányos vagy eltérő fejlődése
- A külső nemi szervek és belső nemzőszervek közötti össze nem illés
- Nemi kromoszómák rendellenességei
- Herék és petefészkek eltérő fejlődése
- Nemi hormonok túl- vagy alultermelődése

Az interszex kifejezés eredetileg egy orvosi szak kifejezés volt, melyet interszexuális személyek kezdtek el használni az orvosi környezetben kívül is. Számos szakértő, illetve interszex személy azonban ma már a Nemi fejlődés zavarai (DSD – Disorders of sex development) megnevezés használatát javasolja, mivel azt pontosabbnak és kevésbé stigmatizálónak ítélik.

Mennyire gyakoriak az interszexuális állapotok?

Nehéz megválaszolni ezt a kérdést. Az interszexuális állapotok nincsenek mindig megfelelően diagnosztizálva, a szakértők között sincs mindig egyetértés azzal kapcsolatban, hogy milyen állapotok sorolhatók ide, illetve az állami szervek sem készítene statisztikákat az interszex személyek számát illetően. Egyes szakértők szerint azonban 1500 megszületett csecsemőre jut egy baba, akinek nemiszervei nem könnyen oszthatóak egyértelműen férfi vagy női nemiszervekként.

Milyen interszexuális állapotok léteznek?

- Ilyen állapot többek között például a *Congenitalis adrenalis hyperplasia*, ami esetében a mellékvese hormonok túltermelődése okozza a csecsemők nemi szerveinek maszkulinizációját.
- A *Klinefelter szindróma* fiú gyermekeknél fordul elő, esetében a kromoszómakészlet egy plusz X-kromoszómát is tartalmaz, mely általában hiányos maszkulinizációval és egyéb eltérésekkel jár.
- A lány gyermekeknél előforduló *Turner szindróma* esetében pedig éppen hiányos a kromoszómakészlet, két X kromoszóma helyett csak egy van jelen, mely atipikus fejlődést eredményez.

Az interszexuális állapotok mindig nyilvánvalóak születésnél?

Nem minden esetben. Egyes interszexuális állapotok eredményeképpen néhány csecsemő úgy születik már, hogy nemi szervei nem könnyen besorolhatók férfi vagy női nemi szervekként. Ezek az interszex állapotok könnyen felismerhetők születéskor, ilyen például a *Congenitalis adrenalis hyperplasia*. Más fejlődési zavarok, mint például a *Klinefelter* és *Turner szindróma* nem járnak átmeneti külső nemi szervekkel, így azok nem ismerhetők fel rögtön születéskor. A *Klinefelter* vagy *Turner szindrómával* élő csecsemőket - úgy mint a tipikusan fejlődő babákat - a külső nemi szervekkel egyező nemhez jelölik ki, eltérő fejlődésük általában serdülőkorban válik nyilvánvalóvá.

Mi történik akkor, ha egy csecsemő nemi szervei nem oszthatóak egyértelműen női vagy férfi nemi szervekként?

Ha egy csecsemő átmeneti külső nemi szervekkel jön világra, az orvosok laboratóriumi vizsgálatokat végeznek, hogy megállapítsák milyen fejlődési el-

térés állhat emögött. Az intersex állapot pontos felmérése és megállapítása azért is fontos, mert egyes zavarok - mint pl. a Congenitalis adrenalis hyperplasia egyes formái - más panaszokkal is járnak és akár sürgős orvosi figyelmet vagy műtéti beavatkozást is igényelhetnek.

Hogyan hoznak döntést az orvosok és szülők az átmeneti külső nemi szervekkel született csecsemő nemének kijelölésében?

Ebben a döntésben több tényező is szerepet játszik. Fontos cél – amennyiben lehetséges – pl. a termékenység megőrzése, de a megfelelő bél- és húgyhólyagfunkció biztosítása is szempont. A döntés során a szakemberek igyekeznek maximalizálni annak a valószínűségét is, hogy a személy élete során elégedett legyen a számára kijelölt nemmel.

Az átmeneti külső nemi szervekkel született csecsemőknek minden esetben műtétre van szüksége?

Nem mindig. Egyes esetekben a műtét annak érdekében indokolt, hogy a csecsemő egészségét megőrizzék, de általában nem szükséges, hogy azonnal műtéti beavatkozás történjen annak érdekében, hogy egyértelműbbek legyenek a gyermek nemi szervei. Szülők, orvosok és az intersex személyek különböző véleményekkel lehetnek azzal kapcsolatban, hogy indokolt-e ilyen műtét, milyen módon, illetve hogy milyen életkorban javasolt egy ilyen beavatkozás. Aktuálisan nagyon kevés a kutatás, ami ezen döntésekben segíthetne.

Elégedettek-e általában az átmeneti külső nemi szervekkel született személyek a számukra kijelölt nemmel?

A legtöbb intersex személy elégedett a számára születéskor kijelölt nemmel. Egyes esetekben felmerülhet, hogy nem érzik megfelelőnek a számukra kijelölt nemet, ilyen esetben dönthetnek arról, hogy másik nemhez tartozóként éljék életüket.

Befolyásolják-e az intersex állapotok a szexuális orientációt?

A legtöbb intersex személy heteroszexuális, de egyes specifikus intersex állapottal élő szemé-

lyek nagyobb eséllyel lesznek melegek, leszbikusok vagy biszexuálisak felnőttként.

Milyen kihívásokkal néznek szembe az intersex személyek és családtagjaik?

Akár csecsemőkorban, akár felnőttkorban felfedezett intersexualitás sok kihívással jár az érintetteknek és családjuknak. Az intersex állapotokkal kapcsolatos orvosi információk sokszor nehezen érthetőek. Az érintett családok sok esetben élnek meg szégyent, izolációt, haragot vagy depressziót. Intersex gyermekek szülei pedig sokszor bizonytalanok azzal kapcsolatban, hogy milyen életkorban beszéljenek erről gyermekükkel, illetve hogy mennyit áruljanak el neki állapotáról. Szakértők javaslata szerint a szülőknek és egészségügyi szakembereknek a gyermeket életkoruknak megfelelően kell tájékoztatniuk állapotukról, melyhez pszichológus segítségét előnyös lehet kérni.

Pszichológusként hogyan segíthetnek az intersex személyeknek és családtagjaiknak?

- Bővítsd tudásodat az adott személy intersex állapotával kapcsolatban!
- Figyelj tudatosan a saját szexualitással, nemi szerepekkel és fogyatékoságokkal kapcsolatos attitűdjeidre!
- Gyapítsd tudásodat arról, hogyan lehet megfelelően beszélni a szexualitásról különböző életkorú gyermekeknek!
- Tartsd észben, hogy a legtöbb intersex személy boldog a számára kijelölt nemmel! Ne feltételezd, hogy egy intersex személy gender-atipikus viselkedése rögtön azt jelentené, hogy helytelenül történt nemének kijelölése.
- Dolgozz azon, hogy az intersex személyeket ne érje kiközösítés, bántalmazás vagy diszkrimináció!

Részletesebb útmutatást kaphatnak az LMBT+ kliensekkel folytatott munkához az [MPT LMBTQ+ Pszichológiai Szekció honlapján](#).

Az Európai Unió társfinanszírozásával